

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN
NOVEMBER 2020

GRAAD 11

REKENINGKUNDE
VRAESTEL 1

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

14 bladsye + 1 bylae

INSTRUKSIES

1. Beantwoord ALLE vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDBOEK word voorsien waarin ALLE vrae beantwoord moet word.
3. Wys ALLE berekeninge om deelpunte te verdien
4. Waar van toepassing, rond alle berekeninge af tot die naaste rand. Alle ander berekenings moet afgerond word tot een desimale plek.
5. Lees al die instruksies van elke vraag sorgvuldig en volg dit noukeurig.
6. Leerders sal punte verloor vir:
 - die gebruik van nie-erkende afkortings.
 - oorskrywing van woorde en syfers.
 - onnodige/vreemde inskrywings.
7. Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.
8. Jy moet blou of swart ink gebruik om die vrae te beantwoord
9. Gebruik die inligting in die onderstaande tabel as 'n riglyn wanneer jy die vrae beantwoord. Probeer om nie daarvan af te wyk nie.

Vraag	Onderwerp	Punt	Tyd
1	Finansiële state	55	42 minute
2	Vennootskappe	40	32 minute
3	Ontleding en vertolking van Finansiële state	20	16 minute
4	Batebestuur & Interne Kontrole	35	30 minute
		150	120 minute

VRAAG 1

(55 punte; 42 minute)

Die volgende inligting word geneem uit die rekeningkundige rekords van Golden Gate Handelaars op 30 Junie 2020, die laaste dag van die finansiële jaar.

GEVRA:

- 1.1 Berei die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) voor vir die jaar geëindig op 30 Junie 2020. (40)
- 1.2 Voltooi die volgende Notas tot die Finansiële State:
 - 1.2.1 Handels en ander ontvangbares (6)
 - 1.2.2 Handels en ander betaalbares (9)

INLIGTING

1. Syfers geneem uit die vooraansuiwerings Proefbalans op 30 Junie 2020:

Balansstaat rekeninge afdeling	
Voertuie	130 000
Toerusting	78 500
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	34 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	30 000
Handelsvoorraad	42 563
Debiteurekontrole	31 900
Voorsiening vir oninbare skuld	550
Bank (gunstig)	8 540
Krediteurekontrole	21 363
Vaste deposito : Zee Bank @ 15% p.a.	10 000
Lening : Zee Bank	60 000
Nominale-rekeninge Afdeling	
Verkope (minus Debiteure afslag)	337 600
Koste van verkope	???
Herstelwerk	1 618
Oninbare skuld	1510
Telefoon	2 350
Huurinkomste	17 836
Rente op vaste deposito	1 125
Eiendomsbelasting	2 850
Versekering	4120
Korting ontvang	600
Verpakkingsmateriaal	13 500
Water en elektrisiteit	4 830
Salarisse	78 000
W.V.F. bydraes	3 120

2. Aansuiwerings en addisionele inligting.

- 2.1 'n Kredietnota vir R1 600 uitgereik aan 'n debiteur, gedateer 27 Junie 2020, was glad nie geboekstaaf nie. Die kosprys van die goedere is R1 000. Die goedere is teruggeplaas in die voorraad.
- 2.2 Die besigheid gebruik 'n winspersentasie van 60% op kosprys. Handelskorting van R4 000 was toegestaan op fakture aan spesifieke kliënte.
- 2.3 'n Fisiese voorraadopname word op 30 Junie 2020 gedoen en toon dat die volgende voorraad voorhande is.
- Handelsvoorraad R 44 000
 - 80% van die verpakkingsmateriaal is gedurende die jaar gebruik
- 2.4 'n Tjek uitgereik aan 'n krediteur vir R1 900 ter vereffening van 'n rekening van R2 000 was gedishonoreer en teruggestuur deur die bank gemerk V/T.
- 2.5 Op 18 June 2020, was R1 370 ontvang van M. Stuurman wie se skuld voorheen afgeskryf was as oninbaar. Die bedrag is gekrediteer in die Debiteurekontrolerekening in die Algemene Grootboek.
- 2.6 Die voorsiening vir oninbare skuld moet verhoog word met R400.
- 2.7 Versekering sluit die jaarlikse versekerings premium in van R3 000 wat op 31 Oktober 2020 verval.
- 2.8 'n Gedeelte van die gebou word aan 'n eiendomsagent verhuur sedert 1 Februarie 2019. Die oorspronklike huur was R15 600 vir die eerste jaar en daarna sal dit verhoog met 12 % gedurende die tweede jaar. Maak die nodige aansuiwering.
- 2.9 Die telefoonrekening vir Junie 2020 moet nog betaal word, R230.
- 2.10 Op 30 Desember 2018 word 'n bedrag van R10 000 belê in 'n vaste deposito teen 15 % rente per jaar. Rente op vaste deposito vir die vorige kwartaal is nog nie ontvang nie. Rente word nie gekapitaliseer nie.
- 2.11 Totale waardevermindering vir die jaar is, R23 475.

- 2.12 Die volgende besonderhede van 'n nuwe werknemer, D. Laurence, was weggelaat uit die Salarisjoernaal Junie 2020.

• Bruto Salaris	R4 200
• Aftrekkings : LBS	R840
Mediese fonds	R150
W.V.F.	1%

- Die besigheid dra by tot die W.V.F. op 'n rand tot rand basis.

Geen betalings is op bogenoemde gemaak nie.

- 2.13 Die leningstaat toon die volgende inligting:

• Saldo op 01 Julie 2019	R60 000
• Saldo op 30 Junie 2020	R48 000
• Terugbetaling vir die jaar	R18 000
• Rente gekapitaliseer	???

VRAAG 2: VENNOOTSKAPPE

(40 punte; 32 minute)

Die volgende inligting word geneem uit die rekeningkundige rekords van Mighty Mouse Handelaars op 28 Februarie 2020, die laaste dag van die finansiële jaar. Die besigheid is 'n vennootskap, met Mighty en Mouse as vennote.

GEVRA

- 2.1 Sê of die volgende stellings WAAR OF ONWAAR IS. (5)
- 2.1.1 Eienaarsbelang vir 'n vennootskap bestaan net uit Kapitaal en Onttrekkings.
 - 2.1.2 Alle lopende rekeninge is bedryfslaste.
 - 2.1.3 Die vennootskapsooreenkoms stipuleer die bedrag kapitaal wat deur elke vennoot tot die besigheid bygedra moet word.
 - 2.1.4 Die beginsel van dubbelinskrywing beteken dat die vennootskap 'n afsonderlike bankrekening moet hê van die persoonlike bankrekenings van elke vennoot.
 - 2.1.5 'n Vennoot kan nie meer kapitaal bydra tot die vennootskap nie.
- 2.2 Gebruik alle toepaslike inligting en doen die Lopende Rekeningnota op 28 Februarie 2020. (14)
- 2.3 Gebruik alle toepaslike inligting om die Staat van Finansiële Posisie op te stel (Balansstaat) op 28 Februarie 2020. (21)
- Waar die notas nie gevra word nie, moet alle berekeninge in hakies gewys word, om deelpunte te verdien.

INLIGTING:

- Lys van saldo's en totale geneem uit die rekeningkundige rekords op 28 Februarie 2020:**

Kapitaal : Mighty	200 000
Kapitaal : Mouse	100 000
Privaatrekening : Mighty (01 Maart 2019) (Debiet)	4 800
Privaatrekening : Mouse (01 Maart 2019) (Krediet)	6 200
Onttrekkings : Mighty	20 000
Onttrekkings : Mouse	6 800
Vaste bates teen drawaarde (Ontbrekende getal)	???
Vaste deposito (Sien inligting 3.1)	30 000
Voorraad (Ontbrekende getal)	???
Totale handels en ander ontvangbares (Sien inligting 4)	???
Kleinkas	500
Wisselgeld	1 000
Lening : Giant Bank (Sien inligting 4)	???
Totale handels en ander betaalbares (Voor aansuiwering 3.3)	45 050
Bank oortrokke	12 200
Salaris : Mighty (Sien inligting 5.1)	49 600
Salaris : Mouse (Sien inligting 5.1)	78 000
Netto wins vir die jaar	141 000

- Transaksies nog nie aangeteken nie:**

- Mighty bring handelsvoorraad terug met 'n kosprys van R700. Die handelsvoorraad was uit die voorraad geneem vir persoonlike gebruik.
- 'n Kontanttjek vir R1 000, getrek deur Mighty vir persoonlike gebruik, is aangeteken as Onttrekkings : Mouse, per ongeluk.

- Addisionele inligting:**

- Die besigheid het twee vaste deposito's:
 - R10 000 by Giant Bank – verval op 01 April 2020
 - R20 000 by Small Bank – verval op 01 Desember 2021
- 'n Terugbetaling van R5 000 op die lening word jaarliks op 28 Februarie gemaak. Die betaling vir die jaar was op 28 Februarie 2020 gemaak. Hierdie transaksie is nie in die besigheid se boeke aangeteken nie.
- Nadat die Bankversoening vir Februarie 2020 voltooi was, het dit as deel van die uitstaande tjeks gewys, 'n totaal van R1 200 se tjeks wat vooruitgedateer is.

4. **Sommige van die finansiële aanwysers wat deur die besigheid bereken is op 28 Februarie 2020:**

- Bedryfskapitaalverhouding 1,2 : 1
- Vuurproefverhouding 0,5 : 1
- Skuld-ekwiteitsverhouding 1,5 : 1

5. **Inligting geneem uit die Vennootskapsooreenkoms:**

5.1 **Salarisse**

- Die vennote het hulle jaarlikse salarisse met 20% p.j. op 01 Julie 2019 verhoog.
- Mighty het nog nie sy salaris vir Februarie 2020 onttrek nie.
- Mouse het haar salaris vir die finansiële jaar onttrek.

5.2 **Rente op kapitaal**

Neem kennis dat Mighty sy kapitaalbydrae met R100 000 verhoog het op 01 September 2019. Die transaksie is behoorlik geboekstaaf.

- 8% p.j. op enige bedrag tot R100 000 van die kapitaalbydrae.
- 10% p.j. op die kapitaalbydrae meer as R100 000.

5.3 **Oorblywende wins of verlies**

Die oorblywende wins of verlies word in verhouding met die twee vennote se kapitaalbydrae aan die begin van die finansiële jaar verdeel.

VRAAG 3: ONTLEDING EN VERTOLKING

(20 punte; 16 minute)

Die volgende inligting word geneem uit die rekeningkundige rekords van Kings Handelaars op 31 Desember 2020, die laaste dag van die finansiële jaar. Die besigheid is 'n vennootskap met vennote, King Midas en King Ben.

GEVRA:

Gebruik die toepaslike inligting om die volgende te doen:

Waar van toepassing, moet antwoorde finansiële aanwysers en syfers insluit.

- 3.1 Bereken King Ben se persentasie verdienste vir die jaar geëindig 31 Desember 2020. Het hy rede om tevrede te wees? Gee **EEN** rede vir jou antwoord. (10)
- 3.2 Bereken die skuld-ekwiteitsverhouding op 31 Desember 2020. (3)
- 3.3 Die vennote oorweeg dit om 'n addisionele lening van R200 000 met 'n rentekoers van 12% per jaar aan te gaan. Dink jy dit is 'n goeie idee? Verwys na een finansiële aanwyser en na hoe dit gerat is, om jou antwoord met syfers te motiveer. (3)
- 3.4 Die vennote is bekommerd oor die likiditeitsposisie van die besigheid. Verwys na twee finansiële aanwysers met syfers om hulle kommer te regverdig. (4)

INLIGTING:

1. **Die volgende saldo's is geneem uit die rekeningkundige rekords:**

	31 Des 2020	31 Des 2019
Eenaarsbelang	1 038 154	988 054
Kapitaal : King Midas	532 592	401 042
Kapitaal : King Ben	505 562	597 012
Lening @ 15 % p.a.	250 000	320 000

2. **Addisionele inligting vir die jaar geëindig 31 Desember 2020:**

- 2.1 Netto wins vir die jaar, R420 100
- 2.2 Beide King Midas en King Ben verdien 'n jaarlikse salaris van R165 000 elk.
- 2.3 Rente op kapitaal : King Midas, R48 000 en King Ben, R60 000

- 2.4 Onttrekkings vir die jaar: King Midas, R200 000 en King Ben, R180 000
- 2.5 Verdeling van oorblywende wins : oorblywende wins van R37 100 word gelykop tussen die vennote verdeel.

3. Sommige van die finansiële aanwysers van die besigheid:

Finansiële aanwysers	31 Des 2020	31 Des 2019
Bedryfskapitaalverhouding	1,4 : 1	1,7 : 1
Vuurproefverhouding	0,8 : 1	1,2 : 1
Omsetsnelheid van voorraad	9,2 keer	8,4 keer
Solvensieverhouding	2,4 : 1	3,5 : 1
Opbrengs op ekwiteit (vennootskap)	32,2 %	27,9 %
Skuld- ekwiteitsverhouding	???	0,3 : 1
Rente op Vaste Deposito	5%	5%

VRAAG 4: BATEBESTUUR EN INTERNE KONTROLE (35 punte; 30 minute)

Die volgende vier vrae is onafhanklik van mekaar.

4.1 ETIEK

GEVRA:

Pas elke term in KOLOM A met die mees toepaslike beskrywing in KOLOM B. Skryf slegs die regte letter langs die vraagnommer (4.1.1 tot 4.1.5) in jou ANTWOORDBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
4.1.1	Vertroulikheid	A	“wins, mens en omgewing/planeet”
4.1.2	Deursigtigheid	B	Die vermoë om ekonomiese, sosiale en omgewingshulpbronne te gebruik sonder om enige van die drie skade aan te doen.
4.1.3	Driededige-basislyn	C	Die erkenning en aanvaarding van verantwoordelikheid vir jou optrede, pligte en besluite.
4.1.4	Etiese kode	D	’n Skriftelike stel reëls en riglyne waarin etiese beginsels uiteengesit word wat deur ’n onderneming en al sy lede gevolg moet word.
4.1.5	Aanspreeklikheid	E	Inligting wat verkry word tydens die uitvoering van professionele dienste, moet toepaslik behandel word.
		F	’n Oop en eerlike manier om dinge te doen en pogings om nie die waarheid te verberg nie.

(5)

4.2 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING

GEVRA:

Ontleed die volgende transaksies volgens die opskrifte voorsien in jou ANTWOORDBOEK. Gebruik die voorbeeld as 'n riglyn. Die bankrekening is oortrokke in alle transaksies.

Voorbeeld: Vennoot Barack deponeer R50 000 direk in die bankrekening van die besigheid as deel van sy kapitaalbydrae.

- 4.2.1 Betaal vennoot Barack R8 000 deur middel van 'n EFO as deel van sy maandelikse salaris. Volgens die vennootskapsooreenkoms, is hy geregtig op 'n maandelikse salaris van R8 000. (5)
- 4.2.2 Vennot Michelle neem goedere, met 'n kosprys van R800, vir persoonlike gebruik. Goedere word verkoop met 'n winsgrens van 25% op kosprys. (3)

4.3 BATEBESTUUR

GEVRA:

Lees deur al die inligting aangaande die vaste bates van Disney Vervaardigers en beantwoord dan die vrae.

- 4.3.1 Indien dieselfde metode gebruik word om waardevermindering op alle voertuie af te skryf, wat is die waardeverminderingskoers wat deur die besigheid gebruik word? (3)
- 4.3.2 Daar word besluit om Voertuig 2 te verkoop (sien die vastebate-register) aangesien dit te veel kos om te onderhou en te herstel.
- Voltooi die bateregister om die voertuig se boekwaarde te bepaal op die dag wat dit verkoop word. (Rond af tot die naaste rand wanneer die berekenings gedoen word vir waardevermindering.) (10)

INLIGTING:

1. Algemene Inligting

- Disney Vervaardigers maak houtmeubels en lewer dit af.
- Hulle huur die fabriek.
- Op 01 Maart 2020 het hulle toerusting en drie afleweringsvoertuie besit, wat gebruik word om die meubels af te lewer in 'n radius van 100 km om Johannesburg.

2. Vastebateregister

Tipe bate: Voertuig 2				
Registrasie nommer: GT66YRGP			Datum aangekoop : 31 Augustus 2017	
Verskaffer: Toyota			Datum verkoop : 31 Mei 2020	
Persentasie van waardevermindering: ?			Metode van Waardevermindering: ?	
Beweging				
Datum	Kosprys	Waardever- mindering	Opgehoopte waardever- mindering	Drawaarde
28 Februarie 2018	380 000	47 500	47 500	332 500
28 Februarie 2019	380 000	83 125	130 625	249 375
28 Februarie 2020	380 000			
31 Mei 2020	380 000			

4.4 **PROBLEEMOPLOSSING**

GEVRA:

Bestudeer die gegewe inligting en identifiseer een probleem in elke tak. Verskaf 'n oplossing vir die probleem in elke tak onder die opskrifte wat voorsien word in die antwoordboek.

(9)

INLIGTING:

Bongiwe Zwane het 'n Rekeningkundige franchise geopen in die naam van "Accounting Made Easy". Na 10 maande van besigheid het sy 3 takke oop, een in Daveyton, Actonville en Farramere elk.

Die skool bied ekstra rekeningkunde lesse aan vir hoërskoolleerders van 14:00 tot 18:30. Al die lesse is op individuele basis vir 45 minute (ses lesse per dag), Maandag tot Vrydag, teen 'n koste van R120 per les. Elke leerder woon 1 les per maand by. Die totale aantal leerders wat 'n skool kan neem is 360 per maand. Altesaam 3 opvoeders kan op 'n slag by elke tak klasgee. Opvoeders word R70 per les betaal.

Bongiwe het die syfers van die drie skole vir November 2020 gekry. Sy is bekommerd dat nie al 3 skole so doeltreffend as moontlik werk nie.

Syfers vir November 2020:

	Daveyton	Actonville	Farramere
Aantal opvoeders	3	3	2
Aantal leerders	300	400	190
Inkomste per les	R36 000	R48 000	R19 000
UITGAWES			
Huur	R6 000	R8 000	R12 000
Advertensie	R600	R1 200	R0
Salaris	R22 400	R25 200	R13 300
Ander uitgawes	R2 000	R2 000	R4 500

TOTAAL: 150

EINDE

BYLAE

FORMULEBLAD

$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Totale Verdienste deur Vennoot}}{\text{Gemiddelde vennotebelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Gemiddelde eienaarsbelang}} \times \frac{100}{1}$	
Bedryfsbates: Bedryfslaste	Bedryfsbates – Voorraad: Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde Debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde Krediteure}}{\text{Krediet aankope of Koste van Verkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	
$\frac{\text{Gemiddelde Voorraad}}{\text{Koste van Verkope}} \times \frac{365}{1} \text{ of } \frac{12}{1}$	$\frac{\text{Koste van Verkope}}{\text{Gemiddelde Voorraad}}$	
Niebedryfslaste: Vennotebelang	Totale Bates: Totale Laste	